

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.2.100](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.2.100)

УДК: 332.02

*I. В. Застрожнікова,
к. держ. упр., доцент, доцент кафедри публічного управління, адміністрування та права,
Таврійський державний агротехнологічний університет
ім. Дмитра Моторного, м. Мелітополь
ORCID ID: 0000-0002-9988-5288*

ВПЛИВ DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЇ НА ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

*I. Zastrozhnikova
PhD in Public Administration, Associate Professor, Dmytro Motornyi Tavria State
Agrotechnological University, Melitopol, Ukraine*

THE INFLUENCE OF DIGITAL TECHNOLOGY ON THE FORMATION OF PERSONNEL POTENTIAL OF THE AGRICULTURAL SECTOR

Сучасні процеси діджиталізації набирають значного прискорення з року в рік, у зв'язку з чим швидкими темпами відбуватиметься скорочення доступних робочих місць в аграрному секторі, адже нові вакансії вимагають знань і навичок, якими люди, що отримали освіту кілька десятиліть та навіть років назад, просто не володіють. Проблема, яка виникає під час зникнення певних професій з ринку праці, полягає у втраті джерела доходу та навіть втраті життєвих орієнтирів. В даний час в Україні склалася несприятлива демографічна ситуація на селі, змінилася структура сільського населення, спостерігається значна соціальна криза та масовий відтік молоді з села. Серед основних проблем, пов'язаних з формуванням кадрового потенціалу аграрного сектору можна виділити наступні: падіння престижу роботи на селі, недостатня практична підготовленість молодих спеціалістів, недостатня готовність до впровадження сучасних цифрових технологій, слабка мотивація праці, низька ефективність роботи з кадровим резервом, недостатній рівень професіоналізму персоналу та «старіння» кадрів. Кадрова політика аграрного сектору має базуватися на принципах випереджаючого розвитку кадрового потенціалу, пріоритетності розвитку безперервної освіти дорослих, розвитку сучасної аграрної освіти усіх рівнів, формування трудового потенціалу за напрямками інноваційного розвитку (діджиталізація, нано-технології, крафтове виробництво).

Modern digitalization processes are gaining significant momentum from year to year, due to which there will be a rapid reduction of available jobs in the agricultural sector, because new vacancies require knowledge and skills that people educated several decades or even years ago, simply do not possess. The problem that arises when certain professions disappear from the labor market is the loss of a source of income and even the loss of vital landmarks. Currently in Ukraine there is an unfavorable demographic situation in rural areas, the structure of the rural population has changed, there is a significant social crisis and mass outflow of young people from rural areas. Among the main problems associated with the formation of human resources in the agricultural

sector are the following: insufficient practical training of young specialists, insufficient readiness for the introduction of modern digital technologies, weak work motivation, low efficiency of work with the personnel reserve, insufficient level of staff professionalism and "aging" of staff. Personnel policy of the agricultural sector should be based on the principles of advanced development of human resources, priority development of continuing adult education, development of modern agricultural education at all levels, formation of labor potential in areas of innovative development (digitalization, nanotechnology, craft production). The most important task of agricultural education in modern conditions is the training of digital farmers, who are able to carry out digital transformation of the agricultural sector through the introduction of digital technologies and platform solutions to ensure technological breakthrough in the agricultural sector and increase productivity. Domestic agricultural universities should work on the creation of special laboratories for the digitization of agriculture. Personnel policy of the agricultural sector in the context of digitalization, of course, will be based on reducing the impact of the human factor. According to representatives of the agribusiness, its reduction reduces not only the cost but also the number of risks, which indicates the economic feasibility of any automation.

Ключові слова: аграрний сектор; digital-технології; діджиталізація; кадровий потенціал.

Keywords: agricultural sector; digital technologies; digitalization; human resources.

Постановка проблеми. Ключовим фактором розвитку сучасного аграрного сектору є його забезпечення висококваліфікованими кадрами, які можуть вирішувати складні завдання. Кваліфіковані кадри завжди були і будуть основною рушійною силою в активізації інноваційних процесів формування та реалізації стратегічних напрямків в аграрному секторі. Для забезпечення продовольчої безпеки країни і підвищення конкурентоспроможності на світових агропродовольчих ринках одним з ключових напрямків інноваційного розвитку сільського господарства має стати його діджиталізація. Найважливіша умова її реалізації - це підготовка digital-аграріїв, які здатні здійснити цифрову трансформацію сільського господарства за допомогою впровадження цифрових технологій і платформних рішень для забезпечення технологічного прориву в аграрному секторі і досягнення зростання продуктивності праці. У зв'язку з цим одним з нових напрямків роботи з формування кадрового потенціалу аграрного сектору стане підготовка фахівців в області цифрової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічну основу даного дослідження склали праці вітчизняних і західних економістів в сфері економіки праці та аграрного сектору економіки, а саме: В. Колпаков, В. Веснін, І. Герчикова, А. Дмитренко, П. Журавлев, М. Кулапов, О. Білоусов, С. Сухарев, А. Ковтунов, В. Данюк, В.Тетюх, С. Цимбалюк та багато інших. Аналіз наукової літератури із зазначеної проблематики свідчить про те, що окремі питання, пов'язані з вивченням digital-технологій в кадровій політиці аграрного сектору, потребують подальшого дослідження.

Мета. Метою даного дослідження є аналіз основних digital-технологій в кадровій політиці аграрного сектору.

Виклад основного матеріалу. Сучасні процеси діджиталізації, навіть за умови їх стримання суспільством, набиратимуть прискорення і досягнуть тієї межі, коли для підтримки світової системи аграрного виробництва кількох мільйонів цифрових професіоналів.

Отже, більш-менш швидкими темпами відбуватиметься скорочення доступних робочих місць в аграрному секторі, поява цілого класу вже непотрібних працівників, глобальне перепрофілювання персоналу, порушення механізму соціальних гарантій, у тому числі гідної пенсії по віку, соціального захисту тощо.

Цей клас безробітних вже має освіту, яка з року в рік втрачає свою актуальність разом із діджиталізацією виробництва та суспільства. У зв'язку із глобальними цифровими змінами, їх навички більше не потрібні, а нові вакансії вимагають знань і навичок, якими ці люди просто не володіють. Але найважливіше – у людей, звільнених з робочих місць, які орієнтовані на виконання рутинних завдань, немає головних для “нової реальності” навичок – адаптивності. Проблема, яка виникає під час зникнення купи професій з ринку праці, полягатиме не лише у втраті джерела доходу, але й у втраті життєвих орієнтирів.

«За оцінками, зараз ні в одній країні немає офіційно прийнятої стратегії адаптації до майбутніх змін, а уряди намагаючись розробити ефективні стратегії стосовно цифрової економіки, стикаються з пріоритетами, що постійно змінюються». [1] Україна не є виключенням.

В даний час в Україні склалася несприятлива демографічна ситуація на селі, змінилася структура сільського населення, спостерігається значна соціальна криза та масовий відтік молоді з села. Таким чином, вважаємо, наразі існує багато проблем, пов'язаних з формуванням кадрового потенціалу аграрного сектору (рис. 1).

Рис. 1. Сучасні проблеми формування кадрового потенціалу аграрного сектору
(Побудовано автором)

На наш погляд, кадрова політика аграрного сектору має базуватися на таких принципах:

1. Випереджаючий розвиток кадрового потенціалу.
2. Пріоритетність розвитку безперервної освіти дорослих.
3. Розвиток сучасної аграрної освіти усіх рівнів, включаючи підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації для всіх форм господарювання, включаючи малі фермерські господарства, а також обов'язкову сертифікацію аграрних кадрів усіх рівнів.
4. Формування управлінського корпусу, що здатний до неперервного впровадження інноваційних проєктів в аграрну сферу.
5. Формування трудового потенціалу за напрямками інноваційного розвитку (діджиталізація, нанотехнології, крафтове виробництво).
6. Розвиток державно-приватного партнерства.

Отже, в запропонованих нами принципах одне з головних місць наразі посідає сучасна аграрна освіта усіх рівнів. В умовах діджиталізації кожен роботодавець зацікавлений у сучасних кваліфікованих кадрах. В свою чергу, кожен фахівець аграрного сектору зацікавлений у підтримці та зростанні власного рівня професійної компетентності на ринку праці. Таким чином, сучасна аграрна освіта має надавати можливості проходити з певною періодичністю (наприклад, 2-5 років) навчання за програмами підвищення кваліфікації, стажування або професійної перепідготовки, а також забезпечити доступ до навчальних матеріалів та думок експертів. Аграрні навчальні заклади усіх рівнів мають відповідати сучасним вимогам підготовки digital-фахівців. Найважливіша задача аграрної освіти в сучасних умовах - це підготовка digital-аграріїв, які здатні здійснити цифрову трансформацію аграрного сектору завдяки впровадженню цифрових технологій і платформних рішень для забезпечення технологічного прориву в аграрному секторі та досягнення зростання продуктивності праці.

Кадрова політика аграрного сектору в умовах діджиталізації, безумовно, буде базуватися на зменшенні впливу людського фактору. На думку представників аграрного бізнесу, його зменшення знижує не тільки собівартість, але також і кількість ризиків, що вказує на економічну виправданість будь-якої автоматизації.

Космічний моніторинг полів, власні метеостанції, дистанційно керовані трактори і комбайни, системи точного землеробства, обприскувачі з фотоелементами, прилади диференційованого внесення мінеральних добрив - це перспективи не досить віддаленого майбутнього і вже зараз передовими цифровими технологіями охоплено чимало вітчизняних угідь.

У зв'язку з цим одним з нових напрямків роботи в галузі формування кадрового потенціалу аграрного сектору стане підготовка фахівців в області цифрової економіки, які зможуть ефективно користуватися та

обслуговувати вказані ноу-хау. Вітчизняні аграрні виші мають працювати над створенням спеціальних лабораторій по цифровізації сільського господарства.

Висновки. Основними проблемами формування кадрового потенціалу аграрного сектору є падіння престижу роботи на селі, недостатня практична підготовленість молодих спеціалістів, недостатня готовність до впровадження сучасних цифрових технологій, слабка мотивація праці, низька ефективність роботи з кадровим резервом, недостатній рівень професіоналізму персоналу та «старіння» кадрів. Орієнтація на зміни в управлінні кадровим потенціалом людських ресурсів в цифровій економіці змінює практику роботи по прийняттю управлінських рішень. Особливо це стосується освітньої сфери, так як вищі навчальні заклади здатні сприяти соціально-економічному розвитку, тобто бути центрами іноваційного розвитку. Задля забезпечення продовольчої безпеки та просування аграрного потенціалу країни на світові ринки, кадрова політика аграрного сектору має розвиватися з урахуванням принципів діджиталізації, що передбачатиме зменшення впливу людського фактору та підготовку сучасних цифрових спеціалістів.

Література.

1. Digital Adoption Index. – Worldbank. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2016/Digital-Adoption-Index>. (Дата звернення: 22 листопада 2020)
2. Digital strategy in a time of crisis. – Mc Kinsey, 22 April 2020. URL: <https://www.mckinsey.com/business-functions/mckinsey-digital/our-insights/digital-strategy-in-a-time-of-crisis>. (Дата звернення: 20 листопада 2020)
3. The meaning of life in a world without work. – The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/technology/2017/may/08/virtual-reality-religion-robots-sapiens-book#:~:text=In%20the%20future%2C%20virtual%20worlds,Jeff%20J%20Mitchell%20Getty%20Images>. (Дата звернення: 20 листопада 2020)

References.

1. Worldbank (2016), “Digital Adoption Index”, available at: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2016/Digital-Adoption-Index>. (Accessed 22 November 2020).
2. Mc Kinsey (2020), “Digital strategy in a time of crisis”, available at: <https://www.mckinsey.com/business-functions/mckinsey-digital/our-insights/digital-strategy-in-a-time-of-crisis>. (Accessed 20 November 2020).
3. The Guardian.(2017), “The meaning of life in a world without work”, available at: <https://www.theguardian.com/technology/2017/may/08/virtual-reality-religion-robots-sapiens-book#:~:text=In%20the%20future%2C%20virtual%20worlds,Jeff%20J%20Mitchell%20Getty%20Images>. (Accessed 20 November 2020).

Стаття надійшла до редакції 20.02.2021 р.